

WPA Benelux

Nieuws 2011/4

WPA – Nieuwsbrief 4 – 2011

Blz. 2	Van het bestuur
Blz. 3	Nieuwsflitsen
Blz. 4	Fazantendag
Blz. 8	Verslag 13 ^{de} ECBG-vergadering
Blz. 10	Nieuw werk over kleine hoenderachtigen
Blz. 11	lidmaatschap en nieuwe leden en agenda

Blauwschubbenkwartel
(*Callipepla squamata*)

Colofon

Voorzitter

Ludo Pinceel

Secretaris

Paulo Raeymaekers

Penningmeester

Teun van de Braak

Leden

Dr. Serafino Di Cristofaro

Frédéric Verstappen

Ivan Roels

Dirk Callebaut

Jaak Janssen

Coördinator studbook

Ivan Roels

Website

www.wpa-benelux.info

E-mail

info@wpa-benelux.info

Hoofdredacteur Nieuwsbrief

Ludo Pinceel

Leden European

Conservation Breeding Group

Ludo Pinceel

Paulo Raeymaekers

Frédéric Verstappen

Internationale contacten

Steven Vansteenkiste

Veterinaire aspecten

Loi Burger

Ereleden

Han Assink, postuum

Dieter Arnolds postuum

Madelon Willemsen

Postadres secretariaat

Paulo Raeymaekers

Lage weg 37c

2470 Retie

België

Raad van Advies

R. van Bockstaele

Prof. Dr. G.M. Dorrestein

Ir. R. Holsheimer

Drs. Ir. P.P. van der Lugt

Drs. Ing. Ronald Wezeman

Uitgave

De Nieuwsbrief WPA wordt 4 maal per jaar uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de WPA-Benelux

Van het bestuur

De maand november is even zacht als het weer komen aansluipen en dat betekent dat we nu toch opnieuw voor de winter staan. Sommigen voorspellen een echte horror-winter met bergen sneeuw in december en felle kou in januari. Laten we hopen dat deze onheilsprofeten ongelijk krijgen en dat we het gematigd klimaat (de nabijheid van de Noordzee, weet je nog?), waar we volgens onze schoolboeken recht op hebben, ook daadwerkelijk krijgen.

In deze vierde en laatste nieuwsbrief van het jaar blikken we uiteraard nog even terug op een zeer geslaagde fazantendag in Burgers' Zoo te Arnhem op zaterdag 3 september. De meer dan 60 deelnemers, waaronder ook een aantal buitenlandse gasten, hadden alleen maar woorden van lof over deze dag en over de manier waarop we in Burgers' ontvangen zijn. Ook de zoo zelf, met zijn prachtig aangelegde dierenperken maar vooral de indrukwekkende en onvergelijkbare Bush, maakten weer de nodige indruk.

Op zondag vond zoals aangekondigd, de 13de ECBG bijeenkomst plaats, eveneens in Burgers' Zoo.

Vertegenwoordigers van de WPA-afdelingen van Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en uiteraard de Benelux bespraken er problemen rond "Conservation Breeding" en de rol die private kwekers hierin, samen met de dierentuinen kunnen spelen. Een verslag van deze vergadering vind je eveneens terug, verder in deze nieuwsbrief.

Dat fazantenliefhebbers een belangrijke bijdrage kunnen leveren tot het behoud van de biodiversiteit op onze aarde, wordt soms betwijfeld. Toch zijn deze mensen veel ernstiger met hun hobby bezig dan velen denken en hun inzet wordt wel degelijk steeds belangrijker. Een mooi voorbeeld is de Edwards-fazant, in Vietnam misschien al uitgestorven, maar goed vertegenwoordigd in het volièremilieu. Het feit dat hij hier gehouden en gekweekt wordt, is meteen wellicht de enige overlevingskans voor deze prachtige vogelsoort.

Dit moet dan ook een stimulans voor ons zijn onze inspanningen om op een verantwoorde manier vogels (in stand) te houden verder te zetten.

Nieuwsflitsen

De eerste fase van het Tragopan DNA-project is succesvol afgerond. De resultaten van de onderzochte stalen werden inmiddels aan de verschillende inzenders medegedeeld. Tijdens de startvergadering van de kersverse focusgroep Tragopanen die op 9 september te Duffel gehouden werd, zijn de resultaten uitgebreid besproken. Dank zij het onderzoek weten we nu niet alleen welke dieren soortzuiver zijn, maar hebben we ook een idee in hoeverre ze met elkaar verwant zijn. Dat moet ons toelaten met een register te starten voor de drie onderzochte soorten. Paulo Raeymaekers zal de populaties beheren met behulp van het programma Zoo Easy, dat voor deze gelegenheid door de producent zal worden aangepast. Om van een zo breed mogelijke basis te vertrekken, werd besloten ook de overige nog niet onderzochte stalen voor verdere analyse in te zenden. Omdat een aantal van een 50-tal stalen financieel het meest interessant is, bestaat er dus nog een kans voor liefhebbers die hun vogels alsnog willen laten onderzoeken. Hiervoor zal wel een vergoeding van 50 € per dier gevraagd worden. Op de website van Aviornis International Vlaanderen vind je meer informatie hierover.

Voor de tragopanen die naar India gereisd zijn (zie hierover ook onze vorige nieuwsbrief), na 13 maanden van quarantaine in het Paradise Wildlife Park (UK), is de reis in een nachtmerrie geëindigd. Bij een tussenlanding tijdens het transport zijn de vogels uitgeladen en waarschijnlijk in de zon gezet, waardoor 5-1 tragopanen gestorven zijn aan uitdroging. Beide vluchten hadden telkens twee uur vertraging. De regering in Calcutta zit uiteraard erg verveeld met deze zaak en is gestart met een onderzoek. Eén en ander bewijst dat er nog een lange weg af te leggen is betreffende de manier waarop er met dergelijke gevoelige dieren wordt omgegaan.

WPA was aanwezig met een informatiestand op de Vogelshow van Aviornis Vlaanderen te Geel op zaterdag en zondag 5 en 6 november. Belangstellenden konden er vernemen rond welke fazantensoorten er projecten en/of stamboeken bestaan en welke focusgroepen rond welke soorten werkzaam zijn. De hele zaterdag konden de bezoekers ook de Kamhoenderwerkgroep (EJFG) aan het werk zien. Er werden beelden van kamhoenders uit het wild getoond, documenten en dia's gescand en gedigitaliseerd en nieuwe geografische gegevens verwerkt met de computer. Vooral de manier waarop Jaak Janssen Google Earth tot een bruikbare database voor geografische verspreiding van internetgegevens over in dit geval de wilde kamhoenders, wist om te vormen kreeg de nodige aandacht. In principe kan men dit systeem voor iedere (vogel)soort gebruiken, in de veronderstelling dat men over hetzelfde monnikengeduld beschikt!

Binnen EAZA zijn enkele voor ons belangrijke wijzigingen op til. Simon Bruslund heeft Walsrode geruild voor Loro Parque in Tenerife en kan daarom niet langer de GalliTAG voorzitten. Walsrode zal een opvolger aanduiden; Ludo Pinceel blijft actief als co-chair. Simon behoudt wel zijn functie als voorzitter van WPA-Duitsland. De stamboeken van de Maleise en de Bergpauwfazant, die tot nu toe nog door Gary Robbins beheerd werden zullen overgenomen worden door Stuart Wilson, die reeds het stamboek van de nieuw ingevoerde Borneo-pauwfazant voert. Ook voor de Edwards-fazant en de Vietnam-fazant wordt een nieuwe stamboekhouder gezocht, aangezien Julie Levrier het momenteel te druk heeft met de renovatie van het Parc Delacour te Clères.

Zo was het op onze fazantendag

Al voor 9 uur stonden een aantal liefhebbers aan de ingang van Burgers'Zoo te wachten. Eerst was er even verwarring omdat de mensen van de kassa de verkeerde lijst doorgespeeld gekregen hadden, maar gelukkig was dit euvel snel verholpen en kon iedereen die ingeschreven had het park binnen.

Een korte wandeling door de zoo en door de Bush bracht ons in het nieuwe vergadercomplex, waar wij in de "Knoefzaal" verwacht werden. Daar konden de deelnemers onder het genot van een kop koffie of thee en knabbelend op Afrikaans getinte lekkernijen elkaar uitgebreid begroeten.

Om 10 uur was het tijd voor een welkomswoordje van de voorzitter, waarna er een geleide rondwandeling in groepen startte door de zoo. Alleen al in de ongeëvenaarde Bush was er zoveel te zien en te horen dat de tijd vloog en dat lunchtijd daar was vooraleer iemand de kans had zich ook maar even te vervelen. Van 12 tot 13 uur kon men de inwendige versterken met een originele "Jungle Picknick Lunch" en bijpraten rond de gezellige tafeltjes van het Bushterras. Zoals we de laatste jaren gewoon zijn, was de namiddag voorbehouden voor de verschillende lezingen door mensen uit binnen- en buitenland.

Wineke Schoo, parkmanager van Burgers', beet de spits af met een boeiend verhaal waarin ze eerst de geschiedenis van het park schetste. In 1894 kocht Johan Burgers een stuk grond in 's Heerenberg waarop hij begon met het verzamelen van fazanten. Na een aantal uitbreidingen stelde Johan Burgers op verzoek van vrienden en kennissen zijn privé collectie dieren in zijn woonplaats op 30 maart 1913 open voor het publiek. Deze collectie dieren lag in het Gelderse

plaatsje 's Heerenberg op de hoek Peeskesweg en Schaapskooiweg. Oorspronkelijk hield Johan Burgers achter zijn slagerij in de Oudste Poortstraat allerlei vreemde dieren. Hij fokte ermee en verkocht zijn winkel aan de firma Witte. Daarna bouwde hij 'de Vogelweide' aan de Peeskesweg en betrok daar een huis in 1907.

“Fazanterie Buitenlust” (zoals Johan Burgers zijn dierencollectie noemde) groeide in 's Heerenberg uit tot een dierentuin en was eigenlijk het begin van Burgers' Dierenpark. Tien jaar later kon Burgers de beschikking krijgen over een groot terrein bij Arnhem, waar hij zijn opvattingen over het houden van dieren in de praktijk kon brengen.

Burgers' Zoo behoort met gemiddeld 1,5 miljoen bezoekers per jaar tot een van de best bezochte attractieparken van Nederland. Wereldwijd blijkt Burgers' Zoo tot de top te behoren. Misschien niet qua bezoekers, maar wel op het gebied van innovatie.

Burgers' Zoo onderscheidt zich namelijk van andere dierentuinen door zijn projecten, waar grootschalig de natuur wordt nagebouwd om meerdere dieren bij elkaar te zetten. In 1988 werd de 'Bush' geopend: anderhalve hectare tropisch regenwoud met een paar verblijven voor de dieren die een gevaar kunnen vormen voor mensen, andere dieren of planten.

In 1994 is de 'Desert' geopend, waar hetzelfde concept is uitgevoerd, en in 2000 de 'Ocean'.

Als tweede kwam **Paul ten Den** aan de beurt, met een uiteenzetting over het Korhoen.

De Nederlandse korhoen-populatie schommelde in de loop van de voorbije eeuw tussen de 750 en 1500 hanen. Vanaf eind jaren zestig heeft zich een dramatische afname voorgedaan, van 450 hanen in 1976, 175 in 1980 en 60 in 1985 naar 36 in 1992.

De laatste 'bolwerken' waren in de 90'er jaren de Sallandse Heuvelrug en enkele heidegebieden in Midden-Brabant. De Veluwe, Drenthe en Noord-Limburg waren

toen al geheel verlaten. De laatste jaren is het aantal nog verder afgenomen; nog slechts zeven hanen werden geteld in 2010 op de Holterberg in het natuurreservaat van de Sallandse Heuvelrug. In 2011 nog maar vier, mogelijk vijf. Het gaat hier dus om de laatst overgebleven natuurlijke populatie van deze prachtige soort in Nederland, die inmiddels ook uit Vlaanderen volledig verdwenen is. De branden die dit jaar de Hoge Venen geteisterd hebben, betekenden eveneens in Wallonië een ramp voor het korhoen, dat daar nochtans de laatste jaren een heropleving scheen te kennen.

De derde spreker was **Peter Kooij**, voor velen geen onbekende.

Gedreven door zijn grote liefde voor watervogels, heeft P. Kooij sr. een sierwatervogel kwekerij opgericht ter grootte van 4,5 ha, gelegen aan de duinen in de kop van Noord Holland. Mede door de aanvoer van vers water uit de duinen en het zeeklimaat bleek dit een ideale plek, zodat opvallende broedresultaten niet uitbleven: door als eerste te kweken met Eyton-boomeenden, Hottentot talingen,

Baers-witoog eenden en Radjah-bergeenden, werd het bedrijf wereldwijd bekend. Deze prestaties werden trouwens door Jean Delacour en Sir Peter Scott vermeld in hun boek "Waterfowl of the World".

Samen met zoon Frank startte Peter Kooy jr. een groots opgevat project rond de "Criadouro Poços de Caldas" (www.criadouropocosdecaldas.com) in Brazilië. Het was Mr. Moacyr Carvalho Dias die na zijn fortuin gemaakt te hebben in de zuivelindustrie, zijn passie voor vogels helemaal kon uitleven toen hij in 1980 een domein van 13,6 hectare aankocht om er volièrtes te bouwen voor tinamoes, patrijzen en guans. In de loop der jaren kwamen er steeds meer volièrtes en vogels bij, zoals watervogels, Hokko's, Flamingos, kromsnnavels etc., zodat er vandaag meer dan 500 vogelverblijven zijn. Door bemiddeling van IBAMA

(www.ibama.gov.br) verwierf het park 10 koppels van de Mesbekpauwies (*Mitu mitu*), één van de meest bedreigde vogelsoorten ter wereld.

Vader en zoon Kooy helpen voornamelijk bij de bedrijfsvoering, met name de huisvesting, verzorging en kweek van de dieren.

Na al deze informatie waren de deelnemers aan een koffiepauze toe om daarna met frisse aandacht onze buitenlandse gasten aan het woord te horen.

Professor Tim Lovel, die net aan het einde was van zijn tweede termijn als algemene voorzitter van WPA, nam even het woord om de aanwezigen op het belang van onze hobby te wijzen. Hij eindigde met een mooie gedachte: *"We joined WPA for the birds, but we stayed there for the friends!"*.

Zhang Jing, de curator van de fazanten in Beijing Zoo is voor onze leden geen onbekende meer. Nadat ze ons vorig jaar over haar onderzoek naar de broedbiologie van de bloedfazanten vertelde, bracht ze dit jaar verslag uit over haar research naar het gedrag van deze dieren. De resultaten van een dergelijk grondig onderzoek kunnen voor nieuwe inzichten zorgen en moeten toelaten de omstandigheden waarin de dieren gehouden worden zo aan te passen dat ze zich ook in beschermd milieu zo normaal mogelijk kunnen gedragen, wat de

kweekresultaten zeker ten goede zal komen. Ondertussen zijn ook de nieuwe volièrtes voor de Chinese glansfazanten in Beijing in gebruik genomen.

Keith Chalmers Watson

bracht verslag uit over de geslaagde import van een aantal Borneo-pauwfazanten vanuit Singapore naar Schotland. Het voornaamste hierover kon je al lezen in onze vorige nieuwsbrief. De geïmporteerde vogels bleken het nog steeds prima te stellen bij hun nieuwe gastheren en we konden vooral ook een aantal prachtige beelden van deze soort bewonderen. Vanuit het publiek konden enkele diepe zuchten opgetekend worden, waarschijnlijk afkomstig van jaloerse pauwfazantenliefhebbers.

John Corder mocht de namiddag afsluiten en deed dat op zijn eigen karakteristieke wijze: met veel enthousiasme en met prachtige videobeelden. Hij toonde een aantal opnamen die zelden gezien zijn, zoals Chinese glansfazanten in het wild, een kweekcentrum eveneens in China met ontelbare Cabot-

tragopanen en een uniek beeld van een zeldzame ondersoort van de Koklasfazant (*Pucrasia macrolopha xanthospila*). Hij toonde ook aan de hand van enkele concrete voorbeelden aan hoe workshops en training van verzorgers in de thuislanden van de fazanten, daadwerkelijk tot nieuwe inzichten en betere resultaten leiden.

Al bij al kunnen we weer eens terugblikken op een geslaagde fazantendag, met een talrijke opkomst. Ook het goede weer was gelukkig opnieuw van de partij, net zoals de voorbije jaren.

Voor een flink aantal deelnemers was de dag echter nog niet afgelopen. Ze trokken naar het Van der Valkhotel in Arnhem voor een frisse pint als aperitief, gevolgd door een gezellig afsluitend diner.

13e ECBG vergadering, 4 september te Arnhem.

Omtrent het Conservation Breeding Fund is binnen het ECBG overeengekomen dat elk chapter zijn deel van het fonds zal beheren. Hierdoor kan het geld snel beschikbaar zijn waar het nodig is. De schatbewaarder, Simon Mayes (WPA-UK), geeft de toelating voor de transacties tezamen met 2 of 3 afgevaardigden van andere chapters, waarvan 1 de voorzitter van ECBG moet zijn.

De geïmporteerde Borneo pauwfazanten zijn goed aangekomen in de UK en alle 8 koppels zijn goed door de quarantaine periode gekomen. Omwille van te grote transportkisten zijn de kosten van het project opgelopen tot meer dan €10000.

De koppels zijn gehuisvest bij 3 ervaren kwekers volgens de richtlijnen van de stamboekhouder Stuart Wilson en de genetische aanbevelingen vanuit Singapore.

Van elk dier zijn veerstalen genomen voor eventuele toekomstige DNA projecten. Mogelijk zullen we in de toekomst een DNA studie laten uitvoeren van de Borneo-, Maleise en Bergpauwfazant. Bij de 2 laatste soorten is het zeker interessant om te kijken of er hybridisatie met de Chinquis pauwfazant voorkomt bij de Europese populatie. Dit laatste is belangrijk omdat de Engelse stamboek populatie dringend nood heeft aan nieuwe dieren om de kweek weer aan te zwengelen.

EAZA wil de 2 stamboeken declasseren tot monitored by TAG, in dit geval wordt gewoon jaarlijks gekeken hoeveel vogels er nog zijn en of ze al dan niet moeten worden opgevolgd. Het ECBG heeft gesuggereerd om dit niet te doen, zeker omdat er nu net een nieuwe stamboekhouder is gevonden voor beide soorten.

Het ECBG gaat een programma opstellen over het importeren van eieren en dieren in de toekomst. Er zal worden gekeken met welke soorten we willen werken en ze of al dan niet belangrijk zijn als aanvulling van de bestaande populaties. Courant gehouden soorten met een kleine genetisch pool kunnen we versterken met import van dieren met een oorsprong van gekende origine. Waarschijnlijk zal de erkende WPA quarantaine in Edinburg in de toekomst hierin een grote rol spelen.

De 6 koppels tragopanen die na 13 maanden quarantaine eindelijk naar India vertrokken waren, zijn helaas niet allemaal levend op hun bestemming geraakt. Vijf hanen en 1 hen lagen dood in hun kist bij aankomst. Beide vluchten hadden een vertraging van 2 uren en vermoedelijk zijn de vogels in de zon blijven staan. Autopsie heeft uitgewezen dat ze gestorven zijn aan uitdroging. De regering in Calcutta van de deelstaat West-Bengalen is een onderzoek begonnen naar de verantwoordelijken.

Julie Levrier heeft haar taak als stamboekhouder van de Edward en Vietnamfazant neergelegd. Voorlopig zal Ivan Roels de informatie verzamelen tot EAZA een nieuwe stamboekhouder gevonden heeft. Vermoedelijk verhuist het stamboek naar de Zoo van Keulen.

WPA en Conservation Breeding: IUCN verklaring voor de conservatie van hoenderachtigen in-situ en ex-situ door het WPA:
Memorandum of Understanding.

“The International Union for the Conservation of Nature (IUCN) heeft de verantwoordelijkheid voor de conservatie van ‘s werelds hoenderachtigen aan WPA toevertrouwd, om ‘t even of deze vogels nu in het wild leven of in gevangenschap.”

Nieuw werk over kleine hoenderachtigen

“Cailles, Perdrix et Francolins de l’Ancien Monde”

Door Alain Hennache en Michel Ottaviani

Dit boek dat gepubliceerd wordt in een volume, volgt op het tweedelige

“Monographie des Faisans” van dezelfde auteurs.

Het behandelt alle soorten kwartels, patrijzen en frankolijnen uit Europa, Afrika, Azië en Oceanië, een opmerkelijk gevarieerde groep met een totaal van 108 soorten.

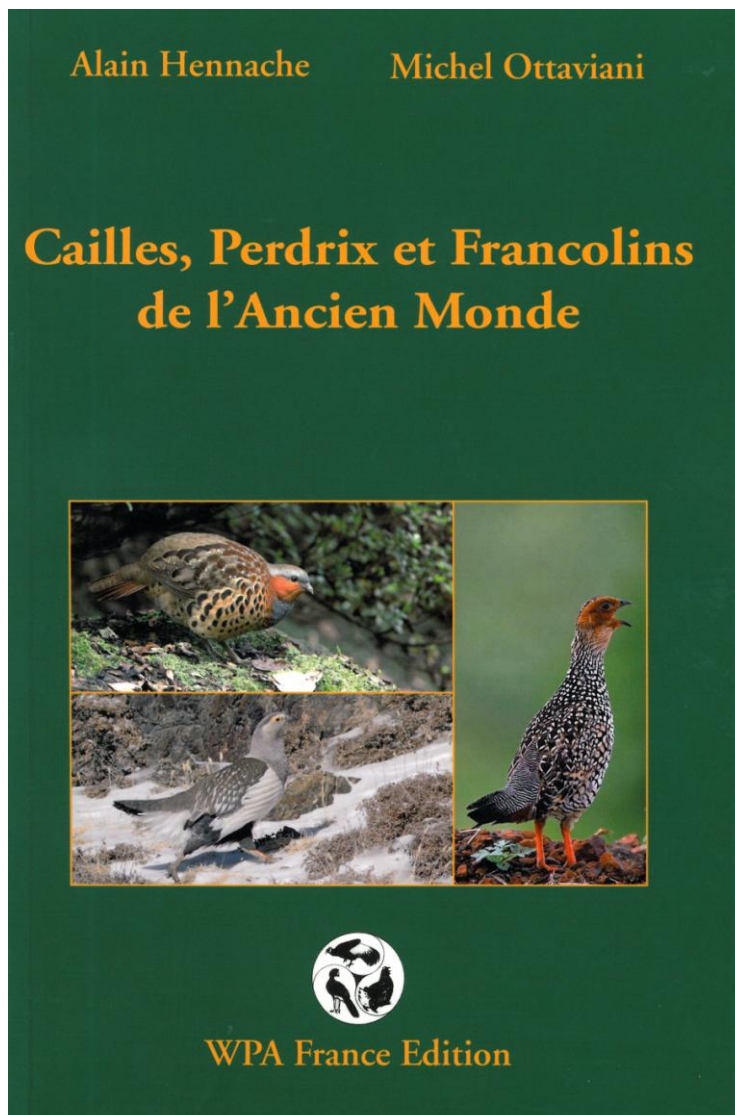
Een belangrijk hoofdstuk is gewijd aan de taxonomie in het licht van recente genetische studies en geïllustreerd door moderne fylogenetische bomen. Na twee verdere hoofdstukken

met een inventarisatie van onze kennis over het houden en kweken, bespreken de auteurs de verschillende soorten. Achtereenvolgens vinden we voor elk van hen: beschrijving, verspreiding, ondersoorten, de habitat, dieet, gewoonten, paargedrag, fokkerij en behoud. Bijna alle soorten worden geïllustreerd door vele foto's, meestal genomen in een natuurlijke omgeving en in de meeste gevallen nooit eerder gepubliceerd. Dit is een uniek boek, het enige dat in de Franse taal al deze soorten behandelt.

400 pagina's tekst, 55 kaarten, 223 foto's

De lanceerprijs is 40 euro

Zoals in hun tweedelig werk over fazanten, zien Alain Hennache en Michel Ottaviani af van hun auteursrechten op de verkoop van dit boek, uitgegeven door WPA Frankrijk en bedoeld om conservatieprojecten van Galliformes te ondersteunen.

Het boek kan rechtstreeks besteld worden bij WPA-France bij de secretaris Daniel Strehle,
E-mail: strehle.daniel@wanadoo.fr

Lidmaatschap 2012

Het is weer tijd om je lidmaatschap te vernieuwen door een storting of overschrijving te doen op volgende rekeningnummers:

Voor Nederland

1093646 ING-bank

IBAN NL62INGB0001093646

WORLD PHEASANT ASSOCIATION NEDERLAND-BELGIE

Voor België

001-2561446-43 Fortisbank

FORTIS IBAN BE66 0012 5614 4643

W.P.A. NEDERLAND-BELGIE

De bijdrage voor:

gewoon lidmaatschap : 27 Euro

wie voor 1 februari betaalt geniet nog van het gunsttarief van 25 Euro

Lid-begunstiger (fellow member) : 50 Euro

Conservation-lid : 115 Euro

Welkom aan nieuwe leden

Louwman J.W.W.

Alberink Jarno

Noordman Vincent

Devrieze Noel

Verbruggen Bart

Wassenaar

Ambt-Delden

Breda

Aarsele Tielt

Bornem

Agenda

28-29 januari 2012 : "Juwelen der Natur" in Recklinghausen Duitsland

24 maart 2012 : Jaarvergadering WPA-Benelux met bezoek aan Huub Dijcks

